І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 83. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 5, 1965 No. 83. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 4 травня 1965 року

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАЯВИВ, ЩО ВІН НЕ ДОЗВОЛИТЬ, ЩОБ КОМУНІСТИ ЗАХОПИЛИ ВЛАДУ В НОВІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ КРАЇНІ. Промовляючи до 4,200 делеґатів на Конференції Американської Федерації Праці-Конгресу Індустрійних Організацій, Джансон заявив, що є повні докази на те, що комуністи ведуть провід між повстанцями в Сан Домінґо, які є за поворот колишнього президента Хуана Боша. ЗДА ніяк не допустять до того, щоб комуністи опанували Домініканську Республіку. Представник ЗДА запропонував Організації Американських Держав зорганізувати міжамериканські збройні сили, які могли б завести лад в Сан Домінґо, де тепер перебувають самі тільки збройні сили ЗДА. Є надія, що ОАД погодиться на пропозицію ЗДА, хоч в цій справі є опозиція деяких американських держав.

ЗЕМЛЕТРУС В САН САЛЬВАДОРІ СПРИЧИНИВ СМЕРТЬ КОЛО 50 ОСІБ, а число поранених виносить 400. З інших джерел повідомляють, що число вбитих виносить 150, і що число поранених є далеко більше. Матеріяльні втрати високі, досі не обчислені. Поважне число домів знищене, а пошкоджених домів покищо нараховують 4,000. Найбільше потерпіли передмістя столиці міста Ель Сальвадору. Уряд оголосив виїмковий стан. Столиця має 180,000 мешканців, а Сальвадорська Республіка нараховує 2,500,000 мешканців. Столиця є у стіп вигаслого вулькану. Більші землетруси були в Сан Сальвадорі в роках 1854, 1872 і 1917. Сан Сальвадор є в Середущій Америці.

ДО ШКІЛЬНОГО РОКУ 1967-1968 ВСІ КЛЯСИ ПУБЛІЧНИХ ШКІЛ МУСЯТЬ БУТИ ДЕСЕҐРЕҐОВАНІ, — так заявив комісар шкільництва Френсіс Кеппел. Він сказав, що вже у вересні цього року всі публічні школи повинні виявити добру волю та об'єднати принаймні перші початкові 4 кляси. Коли б деякі школи не хотіли цього зробити, то вони, згідно з законом про охорону громадянських прав із 1964-го року не дістали б федеральної допомоги. Цей закон забороняє расову сеґреґацію в публічних школах. Якщо всі 27,000 шкільних дистриктів виконують це зарядження комісаря шкільництва, то в найближчих місяцях зробиться більше для скасування сеґреґації в школах, як за 11 років, коли то Найвищий Суд ЗДА в 1954 році визнав расові обмеження в школах за протиконституційні.

АМЕРИКАНСЬКІ АСТРОНАВТИ ПЛЯНУЮТЬ ВИХІД З КАБІНИ ПІД ЧАС ЛЕТУ, що має відбутися в червні цього року. Найближчий лет довкола Землі май тривати 98 годин, під час яких кабіна має облетіти Землю 63 рази. Леті-димуть в цім проєкті Джемінай майори летунства Едвард Г. Вайт та Джеймс МекДейвітт. Майор Вайт сказав, що він буде готовий вихилитися з кабіни на яких 15 хвилин під час лету в космосі. Тоді тіло цього астронавта охоронятиме тільки його одежа, бо кабіна буде відкрита на діяння космосу.

ЗБУДУВАЛИ НАЙБІЛЬШУ В СВІТІ БУДІВЛЮ НА ПЛОЩІ 525 КВАДРАТОВИХ СТІП В КЕЙПІ КЕННЕДІ на Флоряді, яка має 129 мільйонів кубічних стіп обсяґу. Ця будівля називається ВАБ (Веґікел Асемблі Билдінґ), і в ній будуть монтувати найбільшу американську ракету „Сатурн 5", яка має викинути в космос десь коло 1970-го року американську експедицію на Місяць. Ця будова має великі чотири ворогони, з дверима 456 стіп заввишки; вона коштує $104.5 мільйона. Велика піраміда Хеопса має 96 мільйонів кубічних стіп обсяґу, а вашінґтонський Пентаґон — 77 мільйонів кубічних стіп обсяґу.

У СВІТІ

ДО ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ВИСЛАНО 173-тю ПАРАШУТНУ БРИҐАДУ, разом 3.500 вояків у повному озброєнні. Також число морської піхоти збільшено до круглого 10.000 вояків. Прислано туди теж нові сотні армійських гелікоптерів, по 25 машин і 260 осіб в кожній сотні. Таким чином число американського війська в Південному В'єтнамі зросло понад 36.000. Коли донедавна це були тільки військові інструктори і дорадники, то тепер є там вже коло 15.000 бойового війська.

У ВІЙНІ В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ тепер щораз частіше літаків з літаконосців 7-ої американської фльоти. 1-го травня вісім бомбовиків з двох літаконосців виконали 38 бойових місій, скинувши разом 50 тонн бомб над густо залісненим тереном, в якому засіли сильні партизанські загони.

КАМБОДЖА ЗІРВАЛА ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ З ЗДА: її голова Нородом Шіґанук, який за останній рік направді став знаряддям Комуністичного Китаю, заявив, що він зриває взаємини з ЗДА тому, що ЗДА відповідальні за налет південно - в'єтнамських літаків під кінець квітня ц. р. на два прикордонні села, де ніби-то згинув один хлопець, та що ЗДА відповідальні за статтю в „Нюзвіку", де писалося про підозрілі фінансові операції матери Нородома Шіґанука.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПІВДЕННО-АЗІЙСЬКОГО ОБОРОННОГО ПАКТУ (СЕАТО) ПОЧАЛАСЬ 3 травня ц. р. у Лондоні. Америку репрезентує там заступник державного секретаря Джордж Болл, бо державний секретар Дін Раск не міг виїхати з уваги на кризу в Домініканській Республіці. До СЕАТО належать ЗДА, Британія, Франція, Австралія, Філіпіни, Нова Зеляндія, Сіям і Пакістан. Франція, яка не погоджується з американською політикою у В'єтнамі, прислала на конференцію в Лондоні тільки свого „обсерватора" і погрожує виступленням відтіль.

У БРИТІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ УРЯД ПАРТІЇ ПРАЦІ ПОКИЩО ВИГРАВ у боротьбі за закон проти расової дискримінації: даний законопроєкт перейшов у другому читанні 261 голосом проти 249. Цей закон передбачає поважні грошові кари для власників всіх „публічних влаштувань", які будуть ставитись дискримінаційно до „кольорових" осіб, та кари за статті, підбурюючі проти „кольорових". У Британії є тепер кругло один мільйон „кольорових", включаючи азійців.

ТУНІСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ГАБІБ БУРҐІБА заявив у публічній промові, що єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер тільки тому виступив проти нього, Бурґіби, у зв'язку з арабсько-ізраїльським спором, що Нассер не переносить ніякої незалежної від нього іншої думки, бо він має амбіції стати диктатором цілого арабського світу. Бурґіба заявив також, що коли араби загрозили б Ізраїлеві війною, „то ніхто у світі не взяв би нас поважно".

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ СУКАРНО ВІДКИНУВ СУҐЕСТІЮ японських посередників, щоб він і прем'єр Малайзії стрінулися особисто у Токіо та старалися вирівняти розбіжності між тими двома країнами. Сукарно ствердив, що він підтримує своє давнє гасло „знищити Малайзію", а тому його зустріч з її прем'єром не має глузду.

ЗДА ПРОПОНУЮТЬ СТВОРИТИ МІЖАМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСЬКО ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ ЗАВОРУШЕННЯ В ДОМІНІЦІ

Вашинґтон. — 3-го травня дипломати ЗДА у Вашинґтоні і в столицях численних американських держав, що є членами Організації Американських Держав, працювали в тому напрямку, щоб здобути більшість двох третіх голосів для американської резолюції, щоб до Сан Домінґо вислати спільні збройні сили ОАД, які б там дбали про втримання ладу та старалися недопустити до виникнення ще одної комуністичної країни, до чого змагають комуністи, які опанували домініканських повстанців. Деякі уряди латиноамериканських держав не є вдоволені з того, що президент Джансон, не питаючися про згоду Ради ОАД, наказав американським морякам берегти порядку на зревольтованому острові. В американських політичних колах сподіваються, що вдасться здобути більшість для схвалення тієї резолюції в Раді ОАД, яка дозволяла б на висилку міжамериканських збройних сил до Сан Домінґо, які разом із американською морською піхотою могли б дбати про лад в країні та про те, щоб владу не захопили комуністи, які опанували тих повстанців, що домагаються повороту колишнього президента Хуана Боша. Ці повстанці, проти яких виступили летунство й фльота, заявляють, що вони не є комуністами, але президент Джансон вже кілька разів стверджував, що вони діють згідно з бажанням комуністичних провідників, які були вишколені на Кубі, і які, покищо, не виявляють своїх дійсних цілей: скомунізувати Домініканську Республіку. Бош був вибраний на президента в 1962-му році, але у вересні 1963-го року його проґнало летунство за те, що він зам'яко поводився з комуністами. В тій частині Санто Домінґо, яка є під контролею Боша, видно транспаренти із написами: „Нарід хоче Боша". На острові вже діяла 3-го травня п'ятичленна делеґація ОАД, яка конферувала із представниками прихильників Боша. Збройні сили ЗДА перетяли територію в столиці, що її опановують повстанці, невтральним кордоном, зменшивши небезпеку від повстанців, які стріляють здалеку до американських вояків, досі вбивши 5-ох із них.

Ґенеральний Поштмайстер Ґроновскі взяв участь у відзначуванні Польонією в Джерзі Ситі роковин польської конституції

Джерзі Ситі. — Місцева Польонія з великими врочистостями відзначала тут у понеділок, 3-го травня роковини проголошення польської конституції 3-го травня 1791-го року. З цієї нагоди посадник міста проголосив у місті День Польської Конституції, а в урочистостях, які відбувалися в місті з цієї нагоди, взяв участь генеральний поштмайстер Джан Ґроновскі, що є польського роду. Головною темою промови Генерального Поштмайстра, що з гордістю говорив про свій польський рід, були — крім згадки про роковини польської конституції, актуальні проблеми американської внутрішньої і закордонної політики, зокрема про справу схвалення справедливого іміґраційного закону та зусилля уряду президента Джансона припинити нову експансію комуністичної диктатури в Азії і навіть в західній гемісфері.

Торонтська Союзова Округа відбула свої загальні збори

Торонто. — Минулої суботи, 1-го травня 1965 р. тут, у приміщенні УНО, відбулися четверті з черги загальні збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу з осідком у Торонті. Місцева округа обнімає 26 Відділів УНСоюзу, в тому 11 з самого великого Торонта, який є найбільшим осередком УНСоюзу в Канаді й гуртує понад чотири тисячі канадійського союзового членства. Збори відкрив й ними проводив голова округи, відомий громадський діяч, голова місцевого Відділу КУК, д-р Осип Бойко. Після короткого вступного слова й привітання приявних численних делеґатів 18 Відділів округи та дев'ятнадцятого Відділу з Содбур й приявного делеґата екзекутиви УНСоюзу, головного секретаря Ярослава Падоха, він запропонував порядок нарад, одною з перших точок якого було прийняття, дещо справленого на зборах, протоколу раніших, третіх загальних зборів округи. Після цього голова зборів, замість звіту управи, просив головного радного та директора Канадійської канцелярії Богдана Зорича скласти огляд стану та праці відділів округи. Після доповіді Б. Зорича, яку доповнив мґр. Є. Мастикаш, голова контрольної комісії округи, відбулася дискусія, в якій забирали голос передусім представники Відділів-членів округи, інформуючи приявних про стан своїх Відділів та їх працю в минулому році. Дискутанти підмітили ряд проблем Відділів та округи й винесли низку побажань до Головної канцелярії УНСоюзу. Порушено питання збільшення активности Відділів, зокрема на відтинку побільшення членства, яке в минулому році значно зменшилося, питання союзових організаторів, поширення Енциклопедії Українознавства, відбуття, хоч спізненого, відмічення 70-річчя УНСоюзу, видання декількох чисел канадійської „Трибуни УНСоюзу" в місцевих канадійських тижневиках, звільнення більших сум, які канадійський уряд доручує інвестувати в канадійських державних бондах, на морґеджі для членів УНСоюзу, членства Відділів в КУК, і чимало інших. У всіх цих справах винесено відповідні резолюції. Окремо дискутовано й вирішено справу поділу округи на дві, з уваги на віддалення від Торонта Відділів, положених в ніягарському районі. Цим має занятися окружний організатор Є. Омельченко. Передискутовано також справу пожвавлення акції збільшення союзового членства й схвалено резолюцію, якою зобов'язується всі Відділи здобути впродовж цього передконвенційного року бодай стільки членів, скільки виносить 10 відсотків теперішнього членства Відділів. Предметом нарад була також потреба канадійської вакаційної оселі на взір „Союзівки".

Після дискусії, схвалено абсолюторію управі та вибрано нову, яку запропонувала номінаційна комісія в складі М. Юречка, І. Мельника і Вовка. До управи ввійшли: д-р Осип Бойко (вдруге) як голова, Іван Мельник, Марія Спольська і Павло Сахаревич — містоголови, Онуфрій Максимів — секретар, П. Вовк — касир, Єфим Омельченко — організаційний референт, Франко Стахів, Петро Дяків, Мирон Ґрос і пані Марія Куса — члени. Інж. Василь Вацик, який склав звіт із подивугідного поширення „Веселки" в Канаді, був обраний референтом для поширення „Веселки". До Контрольної Комісії ввійшли: мґр Євген Мастикаш, К. Чорномаз і В. Дідюк.

Після цього д-р Ярослав Падох виголосив доповідь про стан УНСоюзу взагалі, зокре-

(Закінчення на стор. 3-ій)

У РАДІ БЕЗПЕКИ ОН ВІДБУЛОСЯ БУРХЛИВЕ ЗАСІДАННЯ В СПРАВІ ДОМІНІКАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

СТІВЕНСОН ЗАКИНУВ ФЕДОРЕНКОВІ, ЩО ВІН ГОВОРИТЬ, ЯК СТАЛІН І ВИШИНСЬКИЙ

Об'єднані Нації. — На засіданні Ради Безпеки Об'єднаних Націй в понеділок 3 травня ц. р., скликаному на вимогу Совєтського Союзу, що оскаржив Америку у „збройній інтервенції" проти Домініканської Республіки з „порушенням суверенности" тієї країни та „яскравим порушенням чартеру ОН", прийшло до гострої виміни слів між совєтським представником Миколою Федоренком та речником ЗДА Адлеєм Стівенсоном. Федоренко лаявся проти „американського мілітаризму" та назвав „брудним і безсоромним виправдуванням" висаду американського війська в Домініканській Республіці арґументом тамошньої анархії і комуністичної загрози. Америка, мовляв, грає ролю судді й екзекутора та поводиться у відношенні до Домініканської Республіки гірше, як до Алабами чи Міссісіпі, бо тамошні расисти мають більшу свободу рухів. Водночас Федоренко лаявся проти американської політики в Конґо, Кореї і В'єтнамі. „Вчора Панама впала жертвою американського імперіялізму, сьогодні паде нею Домініканська Республіка, а завтра стане ще інша латино - американська держава" — кричав Федоренко. Адлей Стівенсон у відповіді назвав виступ Федоренка промовою у стилі Сталіна і Вишинського — з найгіршого періоду холодної війни. Він пригадав здавлення мадярської революції совєтськими танками і здвигнення берлінського муру та спробу встановити на Кубі бази далекосяжних совєтських ракет. Стівенсон заявив виразно, що Америка не допустить до встановлення в західній гемісфері ще одної комуністичної держави. Він назвав характеристичним для революції в Домініканській Республіці, що комуністична Куба зажадала, щоб її представник був допущений до дебат на Раді Безпеки в справі Домінікани. Він погодився на допущення Куби, заявивши, що він цікавий, як речник Куби з'ясує ролю своєї країни в домініканській революції, але згодом запротестував проти „непарляментарних" висловів кубинського представника д-ра Фернандо Альвареза Табіо, який розпочав свою промову від того, що назвав Стівенсона „історичним брехуном". Перше засідання Ради Безпеки в цій справі обмежилося до промов Федоренка і названого представника Куби та короткої репліки Стівенсона, який ще промовлятиме. Федоренко зажадав „засудження" Америки і завізвання її, щоб негайно відкликала всі свої війська з Домінікани, — але формальної резолюції не зголосив.

Нюарк-Ірвінґтон приготовляються до великих святкувань

Нюарк, Н. Дж. (Іван Галій). — Вся українська громада Нюарку - Ірвінґтону інтенсивно приготовляється до посвячення двох новозбудованих церков і зустрічі своїх найвищих церковних достойників у ЗДА.

9-го травня ц. р. Українська Православна Парафія Святої Тройці буде посвячувати свою нову, простору церкву при Лайонс евеню біля Стайвесант евеню в Ірвінґтоні.

Церкву збудовано на горотій площі біля парафіяльного дому, який закуплено декілька років тому. Кожному, хто переїздить до Лайонс або по Стайвесан евеню, відразу впадає у вічі своїм унікальним стилем у цій країні церковна копула. Ця 30-стопова мідна копула (проєкт архітекта А. Жуковського) з позолоченим хрестом пишається високо над будівлею, нагадуючи нам рідні сторони. Чину посвячення церкви доконає Митрополит Української Православної Церкви в ЗДА Іоан Теодорович з чисельним духівництвом. Крім довершення чину посвячення церкви парафіяни і всі гості будуть наочними свідками ще одного радісного моменту, а саме нагородження мітрою настоятеля цієї церкви о. прот. Артемія Селепини, яку вручить Владика Іоан. Після церковних урочистостей відбудеться святочний бенкет з концертовою програмою, в якій візьмуть участь визначні мистецькі сили. Парафія св. Тройці в Ірвінґтоні не є великою, ані старою, бо існує всього десять років. Вона добре зорганізована і члени її побожні, працьовиті та жертвенні. Кошти будови церкви із внутрішнім устаткуванням виноситимуть біля ста тисяч долярів. Іконостас, виконаний знаним малярем-іконописцем, вже покійним, Петром Літвіновим, відновлено і достосовано до нової будови самими парафіянами на чолі з головою п. Олександром Линником. Десять сестриць підготовляють українські стилеві вишивки для оздоблення нового храму.

Усі трудяться, неначе ті бджоли, включно з головним контрактором будови церковного будинку п. Михайлом Химчаком, який днями й ночами доглядає виконувані майстрами роботи, щоб якнайкраще та найшвидше усе закінчити перед посвяченням.

Через тиждень після посвячення української православної церкви відбудеться урочисте благословення величного храму української католицької парафії св. Івана Хрестителя в Нюарку при Санфорд евеню та Айві стріт.

Посвячення довершить Митрополит Українців-Католиків у ЗДА Амвросій Сенишин.

Оглядаючи на зовні та в середині цю колосальну і прегарну, півтораміль йонову церкву, ви не матимете кращих слів для вияву захоплення, як назвати чудом архітектури. Поєднання візантійського стилю з модерними архітектуральними здобутками творить імпозантність цієї будови. Всі внутрішні колюмни і майже всі стіни є з мармуру та кольорового каміння, злегка рожевого відтінку.

Вдивляючись у відкриту копулу церкви, що заразом творить і її склепіння висотою біля вісімдесяти стіп від підлоги, мимоволі зринає думка; чи не стоїте ви в церкві святого Юра у Львові.

Соняшне проміння проникає крізь різнокольорові шиби вікон у копулі й немов би веселкою освітлює чудовий мармуровий престіл із золотими вирізьбленими написами. Позаду престолу образ-мозаїка Воскреслого Христа з простягнутими руками. І неначе чусте Його слова: „Прийдіть до мене усі . . . змучені, знедолені . . .

Цей величний Храм Божий в Нюарку є гордістю не тільки двох тисяч членів цієї парафії, але й гордістю всієї української спільноти у ЗДА.

Там, на Україні московський окупант наших земель поруйнував або позамикав українські православні і католицькі церкви, бо знає, що вони — духова і національна твердиня нашого народу. Тому то нам на еміґрації припадає особливо важке завдання — плекати віру в Бога і віру в своє національне відродження. Наші церкви, які ми збираємося посвячувати, якраз будуть для нас тим джерелом з якого ми черпатимемо цю віру.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

УКРАЇНЦІ КАНАДИ ПЕРЕД КОРОЛІВСЬКОЮ КОМІСІЄЮ

Ванкувер. — Черговi переслухання Королівської Комісії Канади для справ двомовности й двокультурности відбудуться тут в днях 10-12 травня, а опісля в Вінніпезі в днях 17. 20 травня. Ряд українських установ і товариств, що переслали свої меморандуми до Комісії в Оттаві мин. року, будуть покликані на офіційні переслухання в згаданих реченцях. Усі переслухання доступні для широких кіл громадянства що цікавиться справами Комісії й майбутнім Канади.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. О. ПРІЦАКА В УВАН

Ню Йорк (Л. Д.). — В суботу 1 травня 1965 року, звичайний професор Гарвардського Університету Омелян Пріцак прочитав на пленарній конференції УВАН у ЗДА доповідь п. н. „Дата постання „Слова о полку Ігореві". Аналізуючи цю пам'ятку, д-р Пріцак прийшов до висновку, що „Слово о полку Ігореві" було написано в роках 1200-1201.

Імовірно, що автор не був учасником походу, а склав свій поетичний твір на замовлення тодішнього чернігівського князя Юрія Святославича, використовуючи нову версію про Ігорів похід в чернігівському літописі як також оповідання очевидців.

ДОПОВІДЬ ПРО КОНСТИТУЦІЙНІ АКТИ УНР

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Наукові засідання Правничо-Економічної секції Академії з доповіддю проф. Якова Зозулі п. н. „Конституційні Акти УНР і їх творці"

Засідання відбудеться в неділю 9-го травня 1965 року о 6-ій год. веч. в будинку УВАН при 206 Вест 100 вул. Н. Й.

Єпископ Йосиф Шмондюк відвідав УВАН в Ню Йорку

Стемфорд. — В дні 28 квітня ц. р. єпископ Стемфордський Йосиф Шмондюк відвідав Музей і Архів та Бібліотеку Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку, щоб познайомитись із здобутками української культури і науки цієї нашої Установи. Владика, як відомо, відновив у своїй палаті Музей і Архів, (заснований ще Митрополитом К о н с т а н т и н о м Богачевським в 1935 році) й живо інтересується всіми музейними та архівними збірками інших наших подібних установ. В плянi Владики є відвідати по змозі всі наші того роду інституції. Владику Йосифа привітали в Академії її президент проф. Ол. Архимович, його заступник проф. Д. Горняткевич, керівник Музею і Архіву проф. В. Міяковський, та Секретар УВАН проф. І. Замша.

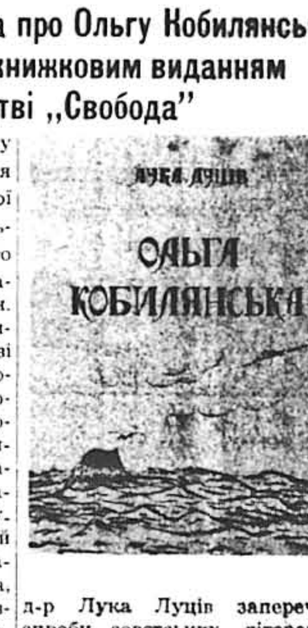
Владика із великим зацікавленням оглянув цінні архівні і музейні експонати та познайомився із працею УВАН в цілості, про що його інформували присутні члени проводу УВАН. Під кінець Владика вписався в книгу відвідувачів, а Управа УВАН передала йому на пам'ятку цієї візити книгу проф. Повстенка про св. Софію та інші видання УВАН з дедикацією.

В товаристві Владики був теж д-р Василь Ленцик управитель Музею і Архіву в Стемфорді.

В Ню Йорку відбулося відкриття виставки образів Б. Крюкова й О. Гурської

Ню Йорк. — В неділю 2-го травня ц.р. відкрито тут у галерії Літературно-Мистецького Клюбу виставку образів Бориса Крюкова й Ольги Гурської, що живуть в Арґентині. Після того, як формально голова Нюйоркського Відділу Об'єднання мистців М. Черешньовський проголосив виставку відкритою, мистець А. Малюца пригадав, що ще в 20-их роках приходили з Києва до Львова вістки про Бориса Крюкова, як молодого талановитого мистця-модерніста. Коли большевицька цензура над мистецтвом примушувала ставати на шлях „соцреалізму" — Крюків не піддався цьому тискові, але переставився на модерний реалізм. З черги ред. Кедрин подякував в імені неприявних авторів усім тим мистцям, які допомогли йому в технічному оформленні цієї великої виставки. Показується на ній 30 олій, і 15 ґвашів Крюкова різної величини й тематики, та 28 олій Ольги Гурської, — квіти й мертва природа. Зараз у першому дні виставка втішалась великим успіхом.

Праця д-ра Л. Луцева про Ольгу Кобилянську вийшла окремим книжковим виданням у Видавництві „Свобода"

Друкована фейлетонами у „Свободі" з приводу 100-річчя з дня народження видатної української письменниці Ольги Кобилянської, що його відзначувано в 1963 році, праця д-ра Луки Луцева п. н. „Ольга Кобилянська" появилася востаннє у видавництві „Свобода" окремим книжковим виданням. У своїй монографії, що є єдиною того роду працею про Ольгу Кобилянську з виданих на еміґрації останніми роками літературознавчих праць. Д-р Л. Луців — відомий український літературознавець, автор багатьох праць про Шевченка, виданої мин. року у видавництві „Свобода" праці „Тарас Шевченко — співець української слави і волі", подає огляд й оцінку літературної творчости Ольги Кобилянської. Окремі періоди творчости й окремі твори Ольги Кобилянської д-р Лука Луців аналізує й інтерпретує на основі її біографії, підкреслюючи розвиток української стихії в творах О. Кобилянської і зокрема висвітлювану нею в мистецькому відношенні проблему землі. Своєю інтерпретацією й визначенням місця О. Кобилянської в розвитку української літератури д-р Лука Луців заперечує спроби совєтських літературознавців насвітлювати творчість О. Кобилянської з позицій „соцреалізму" і представляти її саму, як прихильника . . . комуністичної системи й режиму. Нова книжка д-ра Л. Луцева багато ілюстрована фотографіями з життя письменниці і репродукціями ілюстрацій до її творів.

Автор використав усі важливі нові й давніші праці про О. Кобилянську як також нові видання її творів. Книжка вийшла за мовною редакцією В. Давиденка і з обкладинкою Т. Шумиловича.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Енергійний президент

Теперішнього президента З'єднаних Держав щораз частіше порівнюють з його попередником із початку цього сторіччя, Теодором Рузвелтом, який мав за девізу у своїй поведінці: „Говори м'яко, але тримай в руці бука". Як запевняє „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 10 травня ц. р. — президент Джансон вдоволений таким порівнянням, дармащо „Тедді" Рузвелт був республіканцем. Він також знаходить у своїй закордонній політиці та в багатьох своїх законодатних заходах у внутрішній політиці повну підтримку республіканської опозиції. Ричард Ніксон, який критично висловлювався про президента Дж. Ф. Кеннеді, що він ніби „промовляє як лев, але діє, як миша", тепер висловив велике признання для рішучости президента Джансона та правильности підходу до комуністичних затій у В'єтнамі і в Домініканській республіці.

Швидкість, з якою Джансон вислав морську піхоту на Домінікану, викликала не тільки обурення серед всіх комуністів у широкому світі, але й критику збоку різних південно-американських та тутешніх ультра-демократів, які добачали в тому акті поворот до так званої „долярової" дипломатії, підтримуваної збройною силою. Здавалося, що ті голоси могли вплинути на відкликання моряків з Домініканської республіки. Але сталося навпаки: Президент вислав дальші контингенти військ і з'ясував в радіо- і телевізійній заяві, що він рішив недопустити до перетворювання Домінікани на другу Кубу. Факт, що Президент зробив це без офіційної авторизації збоку Організації Американських Держав, поставивши їх перед доконаний факт, і що він не злякався крику, лайок і погроз збоку всіх комуністів та їхніх ліво-ліберальних поплентачів — є доказом цілком правильного підходу до центральної проблеми сучасного світу: комуністичної загрози, яку треба поборювати в корені, рішучими заходами. Ліберальні дорадники американських президентів сумно заслужились для Америки і вільного світу при різних історичних нагодах: громадянської війни в Китаї, стратегії генерала МекАртура в Кореї, мадярського повстання, берлінського муру і, врешті, виправи у Свинячу затоку на Кубі. Коли б президенти Труман, Айзенгавер і Кеннеді не слухали порад отих своїх ліберальних прибічників — комуністи не грали б нині у світі ніякої сутньої ролі.

Президент Джансон продемонстрував не словами, а ділами, що ЗДА під його проводом поставлять гать кожному дальшому поширенню комунізму чи то у Південній Азії, чи в Латинській Америці. Цим він може перейти до історії дійсно, як великий державний муж і оборонець волі у світі.

Комуністичне правосуддя

Судова розправа проти Михайла Михайлова, асистента філософічного факультету в Задарському університеті за надруковані ним в журналі „Дело" спогади про його перебування в Москві влітку 1964 року закінчилася стверджуючим „вину" вироком: дев'ятьма місяцями в'язниці. П'ять місяців тюрми одержав він за те, що „знеславив" чужу запріязнену державу, і п'ять місяців за те, що передав рукопис своїх спогадів для надрукування в одному з італійських видавництв.

Як і можна було сподіватися, головною основою для обвинувачення й вироку були ті місця із спогадів М. Михайлова, в яких він ствердив, що винахідниками „таборів смерти", т. зв. „концентраційних таборів" були не гітлерівці, а большевики ще в 1921 році, і що методи ґеноциду застосували вперше також не німці, а большевицький режим супроти малих поневолених Москвою народів. Суджений за цю правду, Михайлов навіть і не пробував заперечувати її чи відкликати те, що він написав. Він заявив одверто, що порівняв совєтські табори смерти із гітлерівськими цілком свідомо, вважаючи, що сталінізм не є кращий за фашизм; що кожний тоталітарезм однаковий по своїй суті, не зважаючи на те, чи він є ґітлерівський чи сталінський.

Обвинувачення проти М. Михайлова було базоване виключно на політичних моментах, і розправа відбулася на вимогу очолюваних Тітом юґославських компартійних кіл. Політичний характер процесу підкреслив і голова судового трибуналу, заявляючи, що М. Михайлов своїм виступом діяв на шкоду „дружніх взаємин" Юґославії з СССР і що свої репортажі він писав із свідомим наміром „применшити сьогоднішню боротьбу совєтського уряду проти сталінізму".

Абстрагуючи від того, що в порівнянні з судовою дійсністю в СССР та інших комуністичних країнах вирок на М. Михайлова був ще досить лагідний, факт його засудження ставить нібито ліберальну Юґославію і її „правосуддя" в один ряд з тоталітарними державами типу СССР та інших комуністичних країн. Так зрозуміли політичну розправу тітовського режиму над представником юґославської інтеліґенції не тільки світова опінія, але й інтелектуальні кола самої Юґославії, які трактують вирок на Михайлова, як дальший вияв придушування особистої і творчої свободи в цій комуністичній країні.

А. Заплітний

В'ЄТНАМ ТА АМЕРИКАНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

Якщо йдеться про погляди американського громадянства на війну в Південному В'єтнамі, то вони вже від довшого часу поділилися на два табори. В першому всі ті, які з певними застереженнями або без них жадають виводу американських збройних сил з тієї країни і припинення відплатних налетів на Північний В'єтнам. Другий табір обстоює думку, що ЗДА повинні залишитися у Південному В'єтнамі, обороняти його незалежність і стримати імперіялістичні наміри червоного Китаю.

За речника першого табору можемо прийняти В. Ліпмена, визначного журналіста старшої ґенерації, який часто виступає в органах великої американської преси, в радіо та телевізії. Війна в Південному В'єтнамі, — твердить В. Ліпмен, — є передусім громадянською війною, і тому американці не мають права мішатися у внутрішні справи тієї країни. Приймаючи, одначе, до уваги факт, що американські військові дорадники вже є в Південному В'єтнамі, що ЗДА зобов'язалися захищати його незалежність, виринули дві альтернативи. Перша — поширити воєнні дії на Північний В'єтнам і змусити його припинити збройну інтервенцію на півдні. Така дія може викликати війну ЗДА з червоним Китаєм, навіть третю світову війну. Друга альтернатива — переговори, хоч тепер на них є малі вигляди, бо ні Північний В'єтнам, ні червоний Китай не хочуть про них і чути.

На думку В. Ліпмена та його однодумців, на поміч повинна прийти акція ЗДА поза лаштунками, тобто таємна дипломатія. Вона повинна втримати теперішній стан до моменту, поки обидві сторони, тобто комуністи і їхні противники в Південному В'єтнамі, не прийдуть до якогось порозуміння. Вихід ЗДА з тієї країни не означатиме втрати їхнього престижу в світі, ні поменшення їхньої сили в Південній Азії, бо, маючи величезну летунську й морську перевагу на Тихому океані, вони можуть собі на такий крок дозволити.

На думку В. Ліпмена, ЗДА повинні всі свої засоби спрямувати на внутрішні реформи, поменшувати з року на рік видатки на оборону та побільшувати видатки на піднесення добробуту. Тому вони мусять вийти з В'єтнаму, з Конґа, не турбуватися Берліном і не дуже перейматися закордонними справами. ЗДА не приготовані на війну в джунґлях, а нездарна і нестабільна влада в Південному В'єтнамі не вміє зорганізувати державного життя і не має підтримки від місцевого населення. Проте йдеться тільки про перетривання до якогось часу, доки червоний Китай не зітре своїх гострих кантів так, як це сталося в Совєтському Союзі. ЗДА з СССР співіснують, хоч він захопив всі країни Східньої Европи.

Речником другого табору є демократичний сенатор Т. Дад, що виклав свої погляди у великій промові 23 лютого ц. р. в Сенаті. Усі твердження першого табору він звів до спільного знаменника і назвав їх новим ізоляціонізмом, а його реалізацію — політикою більше або менше замаскованого епізменту. Всі вони, сказав сенатор Дад, цілять у саме серце наших національних зусиль зберегти нашу волю і безпеку. Якби ми дозволили викинути себе з В'єтнаму, то наше приниження відіб'ється широким відгомоном по цілому світі, і запрошені комуністами держави погодяться на умовини, що їх подиктує ворог. Нам не бракує сили відстоювати волю нашої країни і вільного світу, але часом нам недостає твердого рішення на це.

Війна в Південному В'єтнамі — заявив сенатор Дад — не є громадянською війною. Доки не почав її Північний В'єтнам, при допомозі червоного Китаю, доти в Південному В'єтнамі був спокій, хоч там і були місцеві комуністи. Трагедією вільного світу, а зокрема ЗДА, є те, що вони стали жертвою ґрандіозного обману, затіяного невеликою групою войовничих буддистів у Південному В'єтнамі, які діють по лінії комуністичних інтересів. Пропаґанду цієї групи повторює та поширює безкритично американська ліберальна преса. Успіхи цієї пропаґанди величезні. Вона привела до нічим неоправданого державного перевороту 1-го листопада 1963 р. в Сайґоні та до смерти президента Дієма. Вона спричинила таку хаотичну ситуацію, якої дотепер ніколи в тій країні не було. Ця войовнича група докладає всіх зусиль, щоб не могла діяти стабільна влада, доводячи до щораз нових переворотів і представляючи їх як волю народу, який на ділі в цій акції не бере участи. Неправдивість пропаґанди про переслідування буддійської релігії та про тиранські методи правління ствердила Комісія Об'єднаних Націй.

(Через кілька днів після промови сенатора Дада в московській „Правді" появився допис її кореспондента, який досить довгий час перебував у таборі комуністичних партизанів, що оперують в Південному В'єтнамі. В тому дописі сказано, що буддійські провідники були і є по стороні комуністів).

Не зважаючи на дуже галасливу самореклямy, — продовжував сен. Дад, — ця група ніколи не мала більше як 50.000 симпатиків, а це на 14 мільйонів населення дуже мале число. Правдива буддійська релігія в усіх своїх відмінах має наскрізь пацифістичні тенденції, противні всяким насильницьким рухам. Проте, всіх відмін буддистів є в Південному В'єтнамі не більше як 30%.

В дальшій своїй промові сенатор Дад затаврував брак будь-якої уяви та співчуття в усіх тих, які домагаються виходу американців з Південного В'єтнаму. Вони або не знають, або наперед погоджуються із страшною долею населення тієї країни, бож відомо, яким величезним проливом крови закріплюються комуністичні режими. Дуже обережні обчислення кажуть, що московські комуністи умертвили різними засобами принаймні 50 мільйонів „ворогів народу". Таке саме число можна встановити для китайських комуністів.

Сенатор Дад покликався також на деякі факти з недавньої історії України, кажучи, що, побіч звичайних масових розстрілів і вивозів до так званих поправних таборів, що їх в дійсності належить називати таборами смерти, московські комуністи засудили на голодову смерть щонайменше п'ять мільйонів сільського населення України. Ми повинні залишитися в Південному В'єтнамі також тому, що наша власна і цілого вільного світу безпека цього категорично вимагає. Йдеться не тільки про 14 мільйонів в'єтнамців, але про 240 мільйонів народів Південно - Східньої Азії.

Як подають деякі кореспонденти, що зблизька спостерігають політичне життя у Вашинґтоні, сенатор Дад живе в приятельських відносинах з президентом Джансоном. Час від часу він передає до Білого Дому корисні огляди міжнародних подій та свої висновки щодо американської закордонної політики, які президент Джансон і його найближчі співробітники уважно розглядають.

В першому таборі, що його сенатор з Конектикату охрестив ізоляціоністичним, є ті, що стоять ближче або дальше наліво від центру. Їхнє число не дуже значне, але, опанувавши велику пресу, багато радіовисилань та телевізійних сіток, вони представляють поважну силу. В цьому таборі є також ліве крило Демократичної партії, Американська Демократична Акція, яка захопила багато важливих постів у державному апараті і донедавна старалася бути в тіні, але на останній своїй конвенції явно прилучилася до ізоляціоністів, зажадавши від Президента негайних переговорів у справі Південного В'єтнаму, і то без будь-якого забезпечення його дальшої долі. Тут є також частина професорів університетів і коледжів, які раз-у-раз висилають до Білого Дому петиції.

Як доказ політичної наївности, меґальоманії та нетакту представників цієї групи, наведемо дослівний текст заяви професорів Єйлського університету зі 152 підписами: „В переконанні, що дальше перебування американського війська у В'єтнамі може мати погубні наслідки для людности прибитої війною та для вдержання миру, жадаємо від Президента та Конґресу ЗДА занехаяти політику поширювання воєнних дій, стримання налетів на Північний В'єтнам і негайних переговорів у справі виводу американських збройних сил з В'єтнаму".

До другого табору належать з малими вийнятками члени Конґресу ЗДА, посли, сенатори і ті маси виборців, на яких вони мають вплив. Республіканська партія майже в цілості є за послідовну та тверду політику у В'єтнамі. Так само наставлена Демократична партія, крім її лівого крила, згаданої вище Американської Демократичної Акції.

Погляди Конґресу з'ясував 9 березня ц. р. спікер Джан

(Закінчення на сторінці 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПИТАННЯ ДЕПРЕСІЇ ТА АҐРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЗДА

У „Свободі" з 16 квітня ц. р. у статті „Чи можлива тепер економічна депресія" п. Л. Г. слушно твердить, що тепер в загальному економісти виключають можливість такої „Великої депресії", яка прийшла за Гувера. Суспільно - економічні реформи, проведені за часів Рузвелта для поборення цієї депресії, твердить автор, настільки змінили структуру економіки країни, що можливі ще менші „господарські коливання", але не депресії, як такі.

Вповні погоджуюся з висновками автора наведеної вище статті. „Нова економічна політика" Рузвелта, яку продовжує Линдон Джансон, в загальному вповні виправдалася, і тільки мала група ультраконсерватистів під проводом Ґолдвотера протиставиться їй, називаючи її соціялізмом.

Але є в цій статті твердження, яке вимагає виправлення. Це твердження звучить так: „Третя реформа, яку провів Уряд президента Ф. Д. Рузвелта в рямках так званого Нового Курсу — це федеральна допомога рільництву. У зв'язку з депресією прибутки фармерів зменшилися, і їхня праця їм не оплачувалася. Внаслідок цього країні міг загрожувати брак харчових продуктів. Уряд почав допомагати фармерам, щоб підтримати їхню продукцію. Правда, це спричинило надвишку рільничих продуктів, але урядова акція таки себе оправдує: ЗДА, які після другої світової війни докормлюють майже ввесь світ, все таки мають великі запаси харчів, і сільське господарство Америки продовжує розвиватись".

Фактично під час „Великої Депресії" була в Америці настільки велика надвишка головних сільсько - господарських продуктів, що Уряд Рузвелта мусів повести таку економічну політику, щоб зменшити цю продукцію і тим самим підвищити ціни на аґрарні продукти. Бо саме через цю „надпродукцію" ціни на фармерські продукти обнизилися далеко більше, як ціни на промислові продукти, і ці „цінові ножиці" дошкульно зменшували прибутки американських фармерів. Щоб допомогти фармерам збільшити їхні прибутки, треба було допомогти їм підвищити ціни на їхні продукти зменшенням, а не збільшенням сільськогосподарської продукції. Робилося це так: уряд виплачував фармерам певні премії за зменшення посівної площі пшениці, бавовни і інших „надвишкових" аґрарних продуктів, а при тому ґарантував певні мінімальні ціни на ці продукти, коли їх, не зважаючи на зменшення засівної площі, було все ж таки ще забагато з причин незалежних ні від фармерів, ні від уряду. Наприклад, незвичайно сприятлива погода та інші природні обставини таки спричиняли певні надвишки цих продуктів, які уряд мусів закуповувати по ґарантованій ціні, коли ринкова ціна була нижчою, як це передбачалося в державному пляні.

З цих саме причин, хоч в загальному аґрарна політика Рузвелта продовжується, Америка все таки має ще деякі надвишки господарських продуктів, але ці надвишки не є такі великі, як могли б бути, коли б уряд не допомагав фармерам контролювати їхню продукцію залежно від попиту та цін на їхні продукти.

д-р М. Дудра

ПРО „Я — НАЙМЕНША"

Марія Струтинська, авторка спогадів „Я — найменша", друкованих у „Свободі", незвичайно гарно відсвіжує нам давні сторінки, присипані чаром минулого. Читаєш ці спогади і сам переживаєш ті роки, про які згадує Авторка. Хоч вони у кожного були інші, але змістом схожі — про чарівну країну, де у кожного з нас була своя рідна, дорога хата, батьки...

Здається, що стоїш маленьким хлопчиком серед наших нив, у промінні теплого сонця, а вгорі, наче грудка землі, повис жайворонок і своє моління голосить... Серед жита пестливо виставили свої головки сині волошки... А там, під берегом, усміхаються білі — невинні ромашки, стидливо клонять свої пелюстки фіялки... Стоїш і розглядаєшся довкруги, а вітрець, насичений запахом чебрицю, ніжно, наче рідна мати, пестить твою голівку...

Чи може бути краща країна на землі, як та, де ми народилися?

Авторка дає нам чудовий добір слів - окреслень, що їх колись це малими ми уживали. Яка чиста, чарівна, чудова ця мова малої дитини! Незасмічена, як тепер, американізмами. А як вона промовляє до нашої душі! Авторка дала нам у тих словах малої дитини найкращу китицю квітів, що колись наші ниви і поля вкривали. А найважніше, як гарно у цих спогадах виглядає її рідна хата, де вона виховувалася і виростала! А Різдвяні та Великодні звичаї, настрої, переживання вніч перед св. Миколаєм — чи їх можна забути? Наша хата тоді була другою по церкві святинею.

Теперішні наші діти не знають того чару дитинства, не мають такої хати.

Але це було колись, давно...

Наше нове покоління зовсім інакше. Яка цьому причина — втеча з Рідного Краю, страхіття війни, голод, нужда, життя по таборах, опісля нові місця поселення? Чи у наших малят на їх душах не вибило все це зовсім чогось іншого, інших спогадів?

Може там, де колись за наших часів росли волошки і стелився чебрець, де були лани збіжжя і шумів ліс — виростуть нові міста з модерними хмародерами. А покоління, що по нас прийде, не буде вже оспівувати чару рідної хати, бо життя тоді буде зовсім інакше.

Нехай цих кілька слів будуть як щира подяка Марії Струтинській за її „Я — найменша".

Степан Салик

Ню Йорк

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

КРАЙ ТА ЕМІҐРАЦІЯ

У Великодньому і Різдвяному часі, в роковини народин, на ім'янини чи при інших родинних нагодах думки линуть в Україну, спонукувані спогадами „як то було колись". І за кожним разом автоматично виринає проблема, що є такою ж давньою, як давніми є еміґрації, зроджувані з релігійних, політичних чи расових переслідувань, які проганяли людей з їх рідних сторін.

Добре сталося, що в останніх місяцях знову оживилися прилюдні дискусії на цю давню, завжди актуальну тему. Не шкодило теж, що люди гарячились, бож не всі мають той самий ступінь політичної освіти і громадського досвіду, та й годі від усіх вимагати того самого темпераменту. Зате на манівці сходить дискусія, коли вона, замість вестися довкола проблеми, починає вестися довкола осіб, — коли замість аналізувати справу й розглядати всі її аспекти, дискутанти починають атакувати окремі особи. А вже цілком затемнюється проблему, коли, з ціллю дискредитувати особу з іншим поглядом, подається її минуле з цілком фальшивими, злобними коментарями.

Наприклад, коли на публічних вічах і в деяких органах преси закидається українському еміґрантові, ось хоч би й авторові цих рядків, що він колись, 30 років тому, заявлявся за леґальною політикою й еволюційною боротьбою на рідних землях у відношенні до займанця, а тепер пропаґує принципово неґативне й безкомпромісове становище, то це аж ніяк того еміґранта не дискредитує. Навпаки, така різниця становищ тоді і тепер — логічна і правильна. Бож у цьому саме різниця між краєм і еміґрацією.

У рідному краї, в умовинах чужинецької окупації, всі ті, що не йдуть в підпілля і не ведуть виразної революційної роботи, мусять так чи інакше жити й діяти леґально і, відповідно до умовин та кон'юнктури, стосувати різні методи, як ступнево добувати народові культурні, господарські й політичні пільги. Еміґрація ж, навпаки, має ставитися до займанця безкомпромісово, неґативно, бож її завданням є взагалі робити в національно - політичній площині те, чого не можна робити на рідних землях: плекати державницьку національно-політичну думку та виявляти правдиві думки й настрої земляків - патріотів, що їх вони виявляти не всилі — просто з причин самозбереження.

Усі погоджуються з тим, що місією еміґрації є допомагати рідному краєві, але різняться щодо метод, як це робити. Одні радять достосовуватися до відносин і метод у рідному краї. Значить — кажуть речники цієї концепції — коли в Україні не стало революційного підпілля і тамошні патріоти еволюційним шляхом намагаються виборювати різні пільги, використовуючи час дійсної чи спозирної „відлиги" (залишаємо на боці питання, чи існує „відлига" в добі урядової політики „злиття націй"), то й ми повинні затуплювати опозиційне вістря. Алеж, мабуть, правильнішою є думка, що коли ворожий окупаційний режим настільки скріпився, що унеможливлює будь - які яскравіші вияви протесту, то саме еміґрація повинна той протест посилити, і що земляки в Україні черпають надію, енергію і наснагу саме з непослабленої стійкости та безкомпромісовости еміґрації. Очевидно, що свою місію еміґрація щойно тоді буде виконувати, коли, поруч із твердою політичною поставою, яка завжди підкреслюватиме існування на рідних землях стану чужої, народові ворожої влади й чужої системи, — коли поруч із цією поставою творитиме культурні цінності непроминальної вартости й умітиме здобувати рідній визвольній справі чужинецьких приятелів.

Чому не можна дискутувати над цими проблемами виключно у площині власне проблем, чому не можна взагалі дискутувати, тобто вести „діялог", а не виголошувати „монологи", закриваючи рота людям іншої думки, і чому треба обов'язково хапатися методи персональних колючок і лайок? Ще ніколи такою методою ніякої проблеми не розв'язано і рівня політичної думки не підвищено.

Іван Кедрин

Роман Завадович

БРИЛЯНТОВИЙ ЮВІЛЕЙ „ДЗВІНКА"

3

Великою честю для „Дзвінка" було мати між своїми співробітниками Івана Франка, що вже в першім році видання опублікував у цім журналі свого неперевершеного „Лиса Микиту", а далі клясичну „Ріпку", авторизовані твори „Абу Касимові капці" та „Пригоди дон Кіхота", а також чудову серію казок „Коли ще звірі говорили". Франко без вагання прийняв на себе ролю „дитячого письменника", даючи цим приклад вартий наслідування тим усім творцям мистецького слова, яких Бог наділив даром уміння промовляти до сердець молодого покоління, того покоління, що завтра має стати перееємником предківських заповітів і надбань батьків. Звичайно, не кожний письменник має цей дар. „Письменники, які творять дитячу літературу, самі мають у собі багато дитячих елементів. Механіка їхнього мислення мусить бути дуже зближена до механіки мислення дитини, інакше їхні твори не знайдуть співзвучання з дитячою фантазією" (З. Тарнавський). „Якщо б ти вмів писати так, щоб тебе зрозуміла кожна дитина, ти був би великим". (К. Макушинський: „Безгрішні літа").

Крім Франка, Лесі Українки й М. Коцюбинського, на сторінках „Дзвінка" друкувалися твори приблизно півсотні відомих письменників. Між ними бачимо такі прізвища (псевдоніми), як Ганна Барвінок, Сидір Воробкевич, Галя (О. Цегельська), Л. Глібів, Є. Гребінка, Н. Гриневичева, М. Загірня, Б. Заклинський, Уляна Кравченко, А. Кримський, І. Крип'якевич, А. Кащенко, С. Ковалів, І. Левицький, Данило і Богдан Лепкі, І. Липа, К. Малицька, Марійка Підгірянка (Домбровська), Олена Пчілка, С. Руданський, В. Самійленко, М. Старицький, Л. Старицька-Черняхівська, Ю. Сірий (Тищенко), Гнат Хоткевич, В. Чайченко (Грінченко), Марко Черемшина (Семанюк), В. Щурат.

У складі співробітників „Дзвінка" бачимо чимало наддніпрянських письменників, хоч сам журнал під російською займанщиною був заборонений, а ті, що тайкома спроваджували його зі Львова (в ковертах), наражувалися на поліційні переслідування. Лише в 1908 р. пощастило Олені Пчілці започаткувати в Києві видавання „Молодої України", що була додатком до газети „Рідний Край".

Редаґували „Дзвінок" за чергою: Ол. Барвінський, Володимир Шухевич, Вас. Білецький, К. Паньківський, М. Пачовський, К. Малицька (Віра Лебедова), І. Гаврилюк, Д. Лукіянович А. Алиськевич, Катря Гриневич та (останній) Іван Крип'якевич. Видавцем „Дзвінка" від 1891 р. було „Руське (Українське) Педагогічне Товариство", попередник Т-ва „Рідна Школа".

Крім оригінальних творів рідних письменників, у ньому („Дзвінку") друкувалися переклади з Перро, Амічіса, Андерсена, Богданова, братів Ґріммів, доде, Кіплінґа, С. Томпсона, з арабської літератури та ін. Видатним поліпшенням редакційної роботи було заведення від 1906 р. „Додатку для малих читачів" з великими рисунками. Фінансовий стан „Дзвінка" був далекий від задовільного, але те, на що не спромагалася громада, надолужували окремі громадяни-добродії, жертвуючи певні суми на видавничий фонд.

По першій світовій війні „Дзвінок" не був відновлений, але його славні традиції продовжував журнал „Світ Дитини", видаваний учителем Михайлом Тараньком від 1919 до 1939 р. а далі „Дзвіночок" (1931-1939), видаваний І. Тиктором, „Наш Приятель" (1921-1939) — всі у Львові, а також інші журнали в краю й на еміграції. Перед вибухом другої світової війни появились у Львові „Малі Друзі" (ред. Б. Гошовський), яким пощастило перетривати (з невеликими перервами) цілу війну. Виходив цей журнал-місячник у Львові, Кракові й Авґсбурзі (Німеччина) аж до часу масового переселення скитальців за море.

Збагачені досвідом редактори й співробітники згаданих журналів щораз глибше вникали в національно-суспільну і релігійну суть дитячої та спорідненої з нею юнацької літератури з двома основними завданнями: допомагати в розвитку духа й інтелекту юного читача та підготувати його до ролі повноцінного громадянина, християнина і споживача літератури для дорослих. Якщо б можна прирівняти літературу для старшого покоління до мистецького храму, то дитяча література буде його передсінком-вестибюлем, який конечно треба пройти, щоб побачити красу самого храму.

Хто не побував у цьому вестибюлі, залишиться на все життя неповноцінним членом суспільности, не підготованим до її великих завдань.

На жаль, цих істин ще не передумало наше громадянство до кінця, і тому, хоч дітей всюди багато, то передплатників наших дитячих публікацій мало. Впадає в очі загрозливий стан використання рідної книжки, а тим самим зростає небезпека занепаду, а то й загибелі рідної мови та залежної від неї ідейної спадщини. Добру дитячу книжку (повторюємо: д о б р у — бо є чимало й недоброї) заступають деякі недбалі батьки забавами на вулиці, низькоякісним фільмом і телевізором. Це велика помилка, бо навіть при наявності найкращих програм (до чого ще дуже далеко) екран може бути тільки доповненням виховної лектури.

Усім нам треба пам'ятати, що „напочатку було Слово", що виховної ролі мистецького слова не заступить ніщо, то залишити наше молоде покоління без рідної книжки — це засудити його на збайдужіння до рідної справи рідного народу й батьків. Наша молодь повинна читати добрі книжки всякою доступною їй мовою. Українець, що знає добре чужі мови, напевно більше скористає, коли, наприклад, читатиме Шекспіра чи Гете в оригіналі, а не в перекладі.

Але є ідеї, пов'язані не тільки із змістом, а й з духом твору і з мовою — і це відноситься також до української літератури, що є духовим продуктом-твором нашого рідного народу, найціннішою частиною його духової істоти, джерелом і зброєю його культури. Ніякий, хоча б і найкращий переклад не всилі повністю передати вогненну силу Шевченкової поезії. Те саме треба сказати про сюжети з української історії, природи про життя, побут і релігійні звичаї українського народу — про все, що ознайомлює наших дітей україно-знавством і діє на україновідчування. Цього не можемо знайти в чужій літературі, хоча б і найкращій, це може дати нашій молоді тільки своя українська книжка (журнал).

Хоча „Дзвінок" проіснував тільки чверть століття, сьогодні варто бодай короткою згадкою відзначити „брилян-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

„Жанна д'Арк" на українській сцені

Жанна д'Арк не має рівної в історії людства. „Бідна пастушка із лісистого верхів'я Лорейн, як той єврейський хлопчина з лісистого верхів'я Юдеї — з'явилась ненадійно з тихого, самотнього забуття, щоб стати авангардом армій і — це більше — правою рукою королів" — писав про французьку національну героїню англійський письменник Томас де Квінсі на початку дев'ятнадцятого сторіччя. Хто була та дівчина, що жила візіями, що виказала надзвичайний військовий талант, який дозволив французам перемогти англійців у сторічній затяжній війні?

Постать Жанни д'Арк полонила увагу політиків і філософів, полководців і мистців, найвищу ієрархію церкви і маси звичайного люду. Містерія, що огортає цю надзвичайну дівчину, зродила гарну легенду, яка постійно живе і відроджується. Правда, сьогодні доступні точні інформації про життя і діяльність Жанни д'Арк. Перш за все є записи і звідомлення із двох судових розглядів.

Як відомо Жанна д'Арк, ведучи переможну французьку армію, попала в англійський полон. Англійці знали важливість особи Жанни д'Арк і бажали скомпромітувати її в очах релігійного французького народу. Церковний суд засудив молоду французьку патріотку на смерть на костирі, як відьму і єретичку. Присуд виконала англійська окупаційна англійська влада, 30-го травня 1431 року. Жанні було тоді лише 19 років. Записи із цього суду зробив офіційний писар на суді монах Гільом Маншон, який згодом свідчив на другому суді проти присуду. Цей другий суд відбувся після звільнення Франції від англійської окупації в 1445 р. Папа Калікст III дозволив тоді матері і братові Жанни д'Арк внести позов за реабілітацію. У листопаді 1455 року у великій святині Нотр Дам у Парижі церковні провідники засіли до нового суду. Переслухано багато свідків, перевірено перший суд і винесено повну реабілітацію для Жанни. В липні 1456 р. архиєпископ у Раймс ствердив у катедрі в імені папи, що „присуд Жанни д'Арк забруднений обманом, очорненням, неморальністю, противоріччями і виказує помилки фактичні і правні". В той спосіб Жанну д'Арк прийняли знову до церкви, а 500 років пізніше, в 1920 році її проголосила церква святою. З цього другого суду залишились точні звіти і протоколи.

Постать Жанни д'Арк притягала увагу письменників. Написано тисячі віршів, багато оповідань і переказів та драм. „Орлеанська дівиця" Фрідриха Шіллера від першої постави в Ляйпціґу 1801 року тріюмфальним походом перейшла сцени театрів світа. Бернард Шов дав свою інтерпретацію Жанни д'Арк. Його „Свята Жанна" була виставлена вперше в Ню Йорку в 1923 році і від тоді не сходить із репертуару світових театрів.

Найновіша драма про Жанну д'Арк — це твір французького драматурга Жана Ануї „Жайворонок". Ануї — один із найкращих драматургів сучасности. Він народився 1910 року в сім'ї театральних працівників (батько кравець, мати скрипаль) в Бордо. Десятирічним хлопцем перенісся з ріднею до Парижа. Тут студіював право в Сорбоні.

Потреба заробітку загнала його до бюра анонсів, що їх писав він віршем і так виробляв свій літературний стиль. Потім був він секретарем режисера Люї Жовета. Вже гімназистом пробував Ануї писати драми; в 1932 році вже мав драматичний успіх і від тоді повністю посвятився драматургії. В 1935 році він дістав гонорар від голівудської компанії Метро-Голдвін-Маєр за право на фільмування одної з молодечих драм і ці гроші дозволили йому кілька років не думати про заробіток. Найкращі драми Ануї це „Евридика", „Антигона", „Ромео і Жанет", „Коломб", „Медея" і „Жайворонок". Старогрецькі теми в Ануї зовсім актуалізовані і модернізовані. Його Креон в „Антигоні" виступає у смокінгу, сама героїня у спортовому светрі; проблеми вічних питань Софокля усучаснені, закрашені екзистенціялістичною філософією, коли одиниця має відвагу протиставитись умасовленому, підпорядкованому тоталітаризмові суспільства. „Жайворонка" написав Ануї в 1953 р. Це нова драма закрашена іронією. Самий Ануї у вступі заявив, що він зовсім не хоче розкрити містерії Жанни д'Арк. Його драма радше комедійна версія історичної події, де судове дійство ілюстроване картинами із життя героїні. І закінчення вказує не на трагедію, радше на глибоко приховану іронію. Костир переміниться у вівтар перед я. ким відбувається коронація.

„Жайворонок" йшов із успіхом в американських театрах. Тут головну ролю грала визначна американська акторка Джулі Гаріс з неперевершеною тонкістю. Український театр у Торонті поставив собі амбітне завдання вивести „Жайворонка" на українській сцені. Переклад виготовив А. Мирош. Поставив п'єсу режисер С. Теліжин. Після успіхів у Канаді, торонтські артисти приїжджають із виставою „Жайворонок" до Ню Йорку і Філядельфії. Вже замір нашого театру виставити першорядну нову драму світового театрального репертуару — це досягнення. Сама вистава буде нагодою для мистецького переживання за яким наша публіка тужить. (от)

Торонтська Союзова Округа...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ма в Канаді й в торонтській окрузі, про успіхи та занедбання в праці округи й її складових частин-Відділів й про актуальні проблеми, які стоять перед УНСоюзом в його важливому передконвенційному році. Багато уваги віддав доповідач питанням, порушеним попередніми дискутантами, вияснюючи чимало справ. Після його доповіді директор Канадійської канцелярії Б. Зорич запропонував останню резолюцію, якою всі Відділи будуть зобов'язані до кінця червня цього року, тобто ще перед вакаціями, переслати до головної канцелярії щонайменше по 5 членських аплікацій, а до кінця року щонайменше стільки, скільки виносить 10 відсотків членства Відділів. Пропозицію прийнято одноголосно.

Після зборів відбулася роздача пам'яткових, ювілейних відзнак, за особливі заслуги для УНСоюзу в минулому ювілейному році. Золоту відзнаку одержав Богдан Зорич, срібні Іван Мельник і Осип Фаринич, бронзові Іван Мельник, Володимир Зацерковний, Катерина Потічна, Микола Шпурко і Карпо Чорномаз. Вони й одержали почесні грамоти, як „будівничі УНСоюзу в його 70-річчя". Осип Фаринич одержав ще плякету з написом „За заслуги", як новий член Клюбу Заслужених Союзовців. Є він секретарем новозаснованого Відділу ч. 462 в Гемилтоні. Його і голову Відділу д-ра Мартинишина і його дружину привітав голова зборів особливо сердечно.

Зустріч дітей з письменниками і композиторами відбулася в ЛМКлюбі

Ню Йорк. (А. Д.) — У суботу 1 травня тут, в Літературно-Мистецькому Клюбі, відбулася цікава імпреза під гаслом: „Діти зустрічають своїх письменників і композиторів". Участь в цій імпрезі взяли — 12 декляматорів, два хори і дві співачки. Декламували: Славко Куровицький, Сяня Куровицька, Ромко Юзенів, Марко Луцький, Леня Гной, Христя Фурда, Юрко Фурда, Марта Зелик, Олесь Кузишин. Прочитано вірші і оповідання: Л. Храпливої, Діми, М. Щербака, Ів. Савицької, Р. Завадовича, А. Косівської, Н. Мудрик-Мриц, Л. Полтави.

Хор Музичного Садочка при УМІ під орудою проф. Галини Мирошниченко-Кузьми, проспівав 3 пісні композиторів Фоменка і Недільського на слова І. Савицької, Діми і Л. Полтави. Пісеньку композитора І. Соневицького проспівала Л. Магун під акомпанямент В. Семущак, після чого обоє дівчатка проспівали дуетом „Жемчичка-Бренчичка". Дитячий хоровий ансамбль під проводом проф. Є. Чапельської, проспівав три пісні композиторів О. Тарнавської і І. Недільського на слова І. Влинського, Завадовича і Л. Л.

Програмою майстерно провадила відома дитяча письменниця Леся Храплива, вона ж таки наостанку прочитала оповідання Л. Полтави.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. Михайла Ігоря ЗАХАРЧУКА

відправляться

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

П'ЯТНИЦЯ, 7-го ТРАВНЯ 1965 року
в церкві св. ТОМИ в Cherry Valley, N. Y.

СУБОТА, 8-го ТРАВНЯ 1965 р. в 7-ій годині рано в церкві св. ЮРА в Ню Йорку.

РОДИНА

З діяльности відділу УККА в Сан Франсіско

Загальні Збори

12-го грудня 1964 р. відбулися Загальні Збори членів Відділу УККА, на яких одноголосно (43-ма голосами) до Екзекутиви вибрано, з незначними змінами, тих самих людей, які від 1961-го року очолюють Відділ УККА. До Екзекутиви входять: Ол. Лисько — голова, С. Паньків — з. голови, М. Потрогош — секретар, О. Вермонт — орг. референт, М. Сорока — скарбник, С. Підгірна — господиня Ч. Недашківський, Д. Марчишин та С. Кісь члени Екзекутиви. До Контрольної Комісії входять: Ілля Чабан, М. Костирко та О. Глинський.

На Зборах голова з'ясував головні завдання Відділу УККА: репрезентація української колонії перед урядовими чинниками та іншими національними групами, влаштовування національних свят установлених Централею УККА та координація українського громадського життя.

Голова подав до відома в загальних нарисах, як Відділ УККА в Сан Франсіско виконував ці свої обов'язки. Він ствердив, що Відділ УККА задовільно репрезентує українську громаду назовні та гідно відзначує укр. нац. свята.

Роковини 22-го Січня

За старанням Відділу УККА в Сан Франсіско мейор міста Сан Франсіско (800 тисяч мешканців) та мейор сусіднього міста Овкленд (400 тисяч мешканців) проголосили 22-ге січня 1965 р. Днем Української Незалежности.

Вони теж наказали вивісити укр. прапор на будинках своїх урядів.

Відділ УККА влаштував теж святочну академію в неділю 24-го січня, на якій було приблизно 180 осіб. Керівник програми пан Д. Марчишин поінформував присутніх англійською мовою про значення акту 22 Січня. Проф. д-р Я. Шумелда сказав доповідь укр. мовою. Привітання від мейора Сан Франсіска передав Джек Моррісон, член Ради Супервайзорів. Від місцевого Комітету Поневолених Націй промовляв М. Джорджевіч. Попередній мейор Сан Франсіска, Джордж Христофер, який дуже прихильно ставиться до українців, прибув з дружиною на нашу академію та сказав палку промову, в якій висловив признання українцям за їхні змагання до незалежности. Він закликав українців в ЗДА учити своїх дітей укр. мови, зберігати гарні укр. звичаї, щоб укр. діти були горді з того, що вони походять з укр. роду, та, щоб ці діти могли перебрати від батьків ідею визволення України.

У мистецькій частині академії треба відмітити виступ соліста-баритона В. Чайківського, колишнього професора Музичного Інституту у Львові.

Його виконання „Гетьманів", „Та не має в світі" та інших творів викликало захоплення публіки. Важливою частиною програми академії були українські народні танці у виконанні групи танцюристів під керівництвом Олі Вермонт та Івана Поліщука.

Три місцеві щоденники принесли звідомлення про відзначення Роковин 22 Січня. Один щоденник помістив світлину двох панночок в укр. нац. одязі. Загальний тираж всіх газетних видань, у яких були статті про відзначення 22-го Січня, дорівнює півтора мільйонові.

Шевченківська Академія

14-го березня Відділ УККА влаштував святочну академію в пошану Т. Шевченка. У першій частині академії була доповідь пані З. П. У мистецькій частині академії треба відмітити виступ композитора Івана Вовка, кий виконав на роялі „Рапсодію" Ліста. Його учениця Л. Вермонт виконала „Сольфеджістто" К. Баха та „Мазурку" Ф. Шопена. О. Потрогош виконала на роялі „Реве та стогне", Леся Боднар — „Токату" М. Берковича та „Імпромпту" Ф. Шуберта. Маруся Черепенко сказала вірш Т. Шевченка „Суботів".

У другій частині висвітлено фільм „Шевченко у Вашингтоні" продукції Юрія Тамарського.

Доложено всіх можливих старань, щоб цей фільм показати українському громадянству у його повній красі.

Всі ті технічні засоби та професійно виконаний фільм спричинили у присутніх враження, що вони знаходяться у порядному кінотеатрі.

Фільм зробив велике враження на всіх присутніх. На академії було 200 осіб. Чистий прибуток у сумі 51.50 долярів відіслано до Комітету Пам'ятника Шевченкові. У перерві та по закінченні академії члени місцевого Відділу МУН розпродали видання Комітету Пам'ятника Шевченкові на суму 56 долярів.

Інформаційна брошурка „Україна"

Три роки тому Відділ УККА видав на люксусовому папері брошурку з інформаціями про Україну. Матеріял є поданий в англійській мові та поділений на такі розділи: 1) Край, 2) Натуральні та промислові ресурси. 3) Історія. 4) Сучасне політичне положення. 5) Культура. 6) Релігія 7) Українці поза межами України. У брошурці є теж мала карта України та список важніших праць про Україну анг. мовою. Брошурку видано тиражом 20 тисяч. Загальний кошт 650 дол.

З приводу виступів в Сан Франсіско ансамблю танцю Вірського роздано шість з половиною тисяч цих брошурок тим, які прийшли подивитися на укр. танцюристів. Розбуджене зацікавлення публіки до ансамблю танцю перенеслося на брошурку, яка давала цій публіці правдиві інформації про поневолену Україну. У минулому році Відділ УККА вшанував пам'ять Шевченка концертом в парку на якому міська дута оркестра грала укр. музичні твори.

Великою атракцією були й ук. танці у виконанні місцевої укр. танцювальної групи.

У Відділі УККА в Сан Франсіско закупили цю брошурку теж інші Відділи УККА, а в тому числі теж стейтовий Відділ УККА на Північну Дакоту, від якого цю брошурку отримав сенатор Мілтон Йонг.

На пропозицію цього сенатора повний текст цієї брошурки був включений до протоколу нарад Сенату ЗДА у дні 22-го січня 1965 р. У відбитці з протоколу Конгресу ЗДА „Конгрешенел Рекорд", яка за старанням Централі УККА вийшла великим тиражом, є теж повний текст цієї брошурки.

Екзекутива Відділу УККА в Сан Франсіско

Платне політ. оголошення

Вишивані вечерниці

Щорічна імпреза Окружної Ради Відділів Союзу Українок у Ню Йорку відбулаєя цього року 6-го лютого. Заля Українського Дому була виповнена і відділи СУА можуть похвалитися успіхом.

Вишивані Вечерниці є єдиною загально-громадською імпрезою легкого жанру, організованою цілим колективом Союзу Українок Ню Йорку й околиці під проводом Імпрезової Референтури Окружної Ради. На вечерниці сходиться чимало нашого громадянства.

Програма забави є пристосована до бажань присутніх, — вона має в собі багато „старокрайового" характеру.

Є смачний, домашній буфет, приготований членками відділів, є продажа квітів, є конкурс на найкращу вишивку і вибір Королеви, і є оркестра „Амор". Є хлопці, що підпирають стіни замість танцювати, і є дівчата, що не танцюють — дарма, що гарненькі й милі.

На забаві центром уваги всіх є вишивка, та цього року важко було рішати, кому признавати нагороди. Пані Оля Сливка і Світляна Недільська одержали перші нагороди за довгі балеві сукні, інші нагороди признано пп. Марії Донцовій і Любі Мазурак.

Третю нагороду признано п. Калині Чічці.

Пп. Олімпія Сенів, Глорія Папроцька, Стефанія Чорна, Марія Васьків і пані Нагнибіда одержали нагороди за гарно вишиті короткі суконки; пп. Надія Качун, Ірина Цапівна були нагороджені за применення вишивки до костюмів, а пп. Зіна Раковська,

Дарія Книш

Олена Лисько і Надія Когут за вишиті блюзки. Пп. Хоманьчук Анну Болонну, Евгенію Тріску і Маю Падох нагороджено за добре применену вишивку до модерного одягу.

Мужчини теж брали участь у конкурсі, і пп. Ярослава Дупака і Зенона Куровицького нагороджено за майстерно вишиті сорочки. При цій нагоді варто було б подумати, чи і як вишивана мужеська сорочка могла б заступити трафаретне „туксідо" на наших більших імпрезах чи офіційних балях.

Гості на вечерницях вибрали Королеву і Царівен. Панна Мая Падох передала урядування новій Королеві панні Дарії Книш, студентці першого року Гантер коледжу та двом гарненьким Царівним пп Уляні Сироті і Надії Качун.

О. С. П.

БРИЛЯНТОВИЙ ЮВІЛЕЙ „ДЗВІНКА"

Закінчення зі стор. 2-ої

товий" ювілей його народження. Двадцять п'ять років виховувaв „Дзвінок" здебільшого молоде покоління інтелігенції української Галичини (на село промостив дорогу дитячій пресі щойно поновлений „Дзвіночок") таким модерним педагогічним способом, як ідейно й естетично наснажене друковане слово.

То була велика допомога батькам і українській школі.

Нелегко перевірити на пізніших фактах політичного чи громадського характеру наслідки конструктивного впливу „Дзвінка" на нове покоління, але нема сумніву, що той вплив був і діяв. Відбився він і в тому організаційно - патріотичному ентузіазмі, що створив „Пласт", „Січ", „Соколів", а далі повів молодь у вир визвольної боротьби під прапорами Українського Січового Стрілецтва. Проявився він і в тому, що після чорних днів першої світової війни, не зважаючи на невдачу визвольних змагань і на тяжке життя Західньої України в умовинах чергової окупації, там зараз же відродилося українське дитяче видавництво (журнал „Світ Дитини" і „Дитяча Бібліотека"), а згодом українська преса розрослася лише на терені Галичини до кількости трьох журналів, які поділилися читачами залежно від їх характеру та зацікавлень. Все це росло на ґрунті, підготованім у великій мірі „Дзвінком".

Ще й тепер не можна сказати, що „Дзвінок" належить повністю до архіву й історії.

У сьогочасній дитячій пресі („Веселка" в ЗДА „Юні Друзі" в Англії та ін.) знаходимо матеріяли, безпосередньо або посередньо зачерпнуті з „Дзвінка". Франкові ж твори для дітей, уперше опубліковані в „Дзвінку", сяють і сьогодні нев'ялою красою та мудрістю і постійно перевидаються, бо це залізний фонд нашої мистецько-педагогічної літератури, її гордість і окраса, школа і зразок для письменницького доросту. Те саме можна сказати про твори Лесі Українки, призначені для дітей.

Світла пам'ять працівників „Дзвінка", його видавців, редакторів, співробітників і добродіїв, заслуговує на велику вдячність-пошану за їх жертовний труд. У фундаменти будівлі, якій на ім'я Вільна Україна, вони поклали наріжний камінь, один із чотирьох головних. Але треба сказати, що то були тільки початки. Не їх вина, що пізніші воєнні буревії, окупації, національні утиски та інші негоди раз-у-раз розруйновували до самих основ мури національного храму. Все таки зерно, засіяне „Дзвінком", не пропало, головне ж — збереглася живою ідея і зрозуміння ваги літературної праці для молодого покоління, для майбутнього нації.

Чи наше громадянство на еміґрації у вільнім світі, маючи для свого розвитку всі можливості, збереже з честю цю ідею, підтримає її і використає духовий скарб рідної мови та рідної дитячої літератури для добра своїх дітей і на користь своїй Батьківщині, це залежить від неї, від її передбачливого проводу, від ініціятиви й підприємливости кругів, відповідальних за її майбутнє.

Хай Бог допоможе українській еміґрації скласти успішно цей іспит перед історією!

(Кінець)

В'єтнам та...

Закінчення зі стор. 2-ої

МекКормек, кажучи: „Наша країна і наш нарід хочуть миру в світі, але миру не за всяку ціну. Ми можемо вести переговори, але ніколи не підемо на капітуляцію. Погрози з Москви і Пейпінґу не навівають на нас страху. Історія ствердила, що, коли заходить потреба, Америка вміє воювати за справедливість, волю і мир. Обидві наші партії під проводом президента Джансона ніколи не підуть на епізмент. Ми знаємо з недавньої історії, що епізмент — це пряма дорога до війни".

В. Ліпмен включає до цього табору вищих військовиків та поважну кількість дипломатів, кажучи, що дотепер немає ще в ЗДА воєнної партії, але „воєнні яструби" є дуже сильні та впливові в армії й серед дипломатів. „Воєнні яструби", — заявив В. Ліпмен, — хочуть бомбардувати Ганой і промисловість Північного В'єтнаму, а якщо вмішається червоний Китай, то без надуми бомбардуватимуть Китай. Якби в ЗДА взяли верх „воєнні яструби", на думку Ліпмена, це означало б світову війну.

Немає потреби доказувати, що такого безкритичного та обмеженого типу не існує ні серед старшин американської армії, ні серед американських дипломатів. Підпалювачів війни зустрічаємо тільки в арсеналі комуністичної пропаґанди. А такий засіб понижувати в очах безкритичних слухачів своїх опонентів дуже далекий від правил чесної гри, якою колись гордилася американська преса.

В 1958 р., коли червоний Китай заявив, що забере острови Кімой і Матсу навіть тоді, якщо ЗДА станугь в їх обороні, „ізоляціоністи" всіх відтінків також обчислювали, що біля 100 мільйонів американців можуть загинути в румовищах Ню Йорку, Філядельфії, Дітройту, Вашинґтону і інших великих міст, отже треба задовольнити бажання Пейпінґу. Тодішній президент Айзенгавер так, як і президент Джансон у своєму зверненні 7 квітня ц. р., такими самими арґументами, хоча іншими словами, заспокоїли громадянство. 23-го серпня 1958 р. почав червоний Китай сотками гармат бомбардувати згадані острови, але без якого будь стратегічного та політичного успіху. По двох тижнях замовкли червоні гармати, і острови залишились при Тайвані. Ню Йорк, Вашинґтон і інші міста залишились цілі. Справа Кімой і Матсу перестала бути актуальною на Далекому Сході. Те саме буде з Південним В'єтнамом, якщо президент Джансон не подасться під натиском гістерії і паніки, які йдуть з табору ізоляціоністів та прихильників епізменту.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 8-го ТРАВНЯ 1965 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. в год. 7:30 веч. в домівці УНДому, 90 Фліт вул.. Проситься членство прибути. — А. Шаран, М. Варан, С. Островський, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори і збирання вкладок Т-ва М. Грушевського — 219 Відд. в год. 7-8 веч. при 675 So. 19th Street. Проситься прибути на збори та вирівняти свої залеглі вкладки. — М. Т. Юров, секр.

НЕДІЛЯ, 9-го ТРАВНЯ 1965 р.

МІННЕАПОЛІС, Мінн. Річні загальні збори 345-го Відд. о год. 12:15 дня, по Сл. Божій в УПЦ св. Арх. Михаїла — параф. заля. Порядок денний: звітя членів Управи Відділу і Контр. Комісії, вибір членів управи й Контр. Комісії. — Управа Відділу.

MONESSEN, Pa. Місячні збори членів 338-го Відд. в год. 1-ій по пол. в Укр. Клюбовій залі на 2-ій вул. Проситься прибути та вирівняти свої залеглі вкладки. — Nick Kuch, sec. 109 Linden Ave., Monessen, Pa.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. Василія Великого — 364 Відд. в год. 2-ій по пол. в Українськім Домі, 3161 East 93rd St. — В. Владика, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 251 Відд. в год. 11:30 ранку в залі церкви св. Петра і Павла, Вест 7-ма вул. — В. Козир, предс., Т. Шмаґала, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Сокіл — 336 Відд. в год. 1-ій по пол. в УНДомі, 2253 Вест 14-ій вул. Проситься вирівняти свої вкладки. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відділ в год. 1:30 по. пол. в Укр. Амер. Клюбі. — Ю. Кушнір, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Рожд. Пресв. Богородиці — 36 Відд. в год. 4:30 по пол. в церковній залі під ч. 305 Гудсон Аве. Є важні справи до полагодження. — А. Стрілець, предс., К. Ярославська, кас., С. Гунька, секретар.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва І. Франка — 334 Відд. в год. 1-ій по пол. в УНДомі при Вест 14-ій вул. Проситься членство прибути і вирівняти свої вкладки. — Н. Задерецький, предс., Ів. Холодняк, рекр. секр., Ст. Вохонок, фін. секр.

ТАРЗАН, ч. 5427. Бій із крокодилем.

З риком - викликом Тарзан притримав потворну ящірку, поки вона змогла мати претенсію на свою здобич.

Крокодил бунтувався, порскав із злости корчився, крутився і бив хвостом, щоб розчавити мавпо-люда.